

Poesia

L'hora de Dino Campana

■ Pere Ballart

Poques vegades els fets biogràfics d'una vida de poeta deuen haver fet més mal a una comprensió objectiva del valor i el sentit de la seva obra que en el cas de l'italià Dino Campana (1885-1932). La demència, un reuigitzell de reclusions en psiquiàtrics, una existència nòmada i un afer amorós tan turmentat com violent són prou ingredients per alimentar permanentment el mite del Campana boig, del maleït, del *freak*; al preu, és clar, de llegir els seus poemes només en clau documental o bé, senzillament, de menystenir-los. I el cas és que llegir Campana sense el filtre truculent dels prejudicis revela una veu poètica del més alt interès.

Els seus *Cants* veuen la llum el 1914, en un context en què en la poesia italiana cohabitaven el decadentisme dels *crepuscolari* i la rauxa de la flamant proposta futurista. *Outsider* absolut, el poeta transalpí s'aboca preferentment al poema en prosa, model dins el qual s'aprecia fins a quin punt ha après bé la lliçó dels Baudelaire, Lautréamont i Rimbaud. El més admirable és com la seva poesia amalgama bigarradament referents clàssics i moderns, i juxtaposa la tomba etrusca i la llum elèctrica, Dante i Maupassant, la vida de sant Francesc i un cel nietzscheà sense Déu. Exaltat pel nou i enamorat del vell, ben bé com el nostre Foix, el món quimèric de Campana,

El poeta italià Dino Campana ha estat traduït al català

Canti orfici
Cants òrfics
Dino Campana
Traducció de Susanna Rafart
Editorial Moll
Palma, 2007
Preu: 15 euros
Pàgines: 348

■ Classicisme i avantguarda, ciutat i natura, realitat i fantasiieg es donen cita en la poesia de Campana, no tan ben servida en català com l'ocasió mereixia

1 2 3 4 5

com diu en un dels seus poemes, és un "*sogno abitato di immagini plastiche*". La seva poesia, tan sovint ignorada, corre cap a la modernitat a tota màquina, rabent com el tren que travessa la pampa argentina en una de les seves millors composicions.

Per tot això, res no sap més greu que l'edició en què haurem de llegir Campana en català no pugui estar a l'altura de l'àvida expectativa. Francesco Ardolino dedica el seu pròleg a desmuntar la mitologia que envolta el personatge, però no ens explica enlloc el perquè de la vigència de la seva veu poètica. I potser per un excés de zel, Susanna Rafart recrea la paraula del poeta amb uns criteris que desvirtuen del tot la seva proposta formal: l'estranyament que busca Campana no és mai lèxic, rau en la seva sintaxi lliure, sense puntuació, en les seves repeticions de frase, gairebé hipnòtiques, sovint a moltes pàgines de distància. En canvi Rafart -deixo de banda els molts paranyes que li han posat els falsos amics d'una llengua tan pròxima- puntua i endreça del tot la deseixida frase original, desfà les repeses i defuig sempre l'equivalent lògic i usual en favor de la solució més *literària*. Un sol exemple: la "*sera, languida amica del criminale*" esdevé "la tarda, llangorosa amiga del fugitiu", de manera que la citació de Baudelaire desapareix irremissiblement. Gosaré fins i tot creure que si prologuista i traductora haguessin intercanviat aquest cop els seus papers és molt probable que Campana no s'hagués tornat a quedar una vegada més esperant que acabi sonant algun dia, si més no entre nosaltres, l'hora del seu total i merescut reconeixement. *

JOCNOU

Mestres sospitosos

EMILI TEIXIDOR

Aquest és un llibre útil, pràctic, pedagògic, agradable, entenedor i de bon llegir: una joia de llibre. El tema pot semblar difícil, però la gràcia pedagògica de l'autor, Francesc Torralba, el converteix en una lliçó apte per a tots els públics. Es titula *Els mestres de la sospita*, que són els que porta el subtítol: *Marx, Nietzsche i Freud*, i l'ha editat Fragmenta Editorial en una col·lecció que porta el nom, encertat, d'*Introduccions*, que aplega petites monografies sobre les grans religions i sobre temes transversals. Després de la lliçó magistral, el llibre inclou uns contrapunts a càrrec de Norbert Bilbeny, Francisco Fernández Buey i Andrés Sánchez Pascual, en el que seria una invitació al diàleg

des de perspectives diferents de les de l'autor, amb nous punts de vista.

L'autor no amaga mai, al contrari, que parla des d'un punt de vista cristià i la invocació a mestres del pensament d'aquesta doctrina com ara Paul Ricoeur, Eusebi Colomer i Henri de Lubac en donen testimoni. A més, al final del llibre hi ha una bibliografia comentada pels que en vulguin saber més, en la qual s'inclouen obres de Gilles Deleuze i Michel Foucault, però que aquests noms no espantin el possible lector que no enfarfeguen gens ni mica el text principal. Els tres mestres de la sospita citats més amunt representen les veus que amb més contundència han qüestionat els

fonaments de la tradició occidental i han inaugurat d'aquesta manera la contemporaneïtat. "Si la modernitat ja suposava una pràctica de la sospita respecte a les certes medievals, l'època contemporània representa un pas més enllà en la crítica, una crítica de la crítica, una hipercrítica, en definitiva la culminació de la sospita moderna iniciada per Descartes".

De fet, tota la història de la filosofia és una sospita que la veritat és una altra, més enllà, més amunt, més endins o més al costat de la realitat aparent. Per Marx -i on són ara l'allau de marxistes que ens va donar la tabarra tant de temps?-, la clau era la pura matèria en moviment, la lluita de classes i la

religió com a opi del poble; per Nietzsche, la mort de Déu, l'etern retorn de totes les coses i la debilitat de la misericòrdia i els bons sentiments; i per Freud, la repressió que fonamenta la religió, les pulsions de tota mena que mouen els homes i Déu Pare com a projecció de la consciència infantil nostàlgica de la seguretat i de l'autoritat paterna. Com es pot veure, l'autor agafa el toro per les banyes i no defuig cap rept. I se'n surt amb honestedat i coratge. Molts lectors hi trobaran un resum ben travat del pensament de tres mestres moderns de la sospita, amb deixebles, dissidents, enemics, seguidors..., però que han portat les seves teories a la pràctica i per això són essencials per entendre un mica el món d'avui. *